

ابراز محبت والدین کلید رشد و شکوفایی فرزندان

حجت الاسلام والمسلمین محمداقرا شاکتانی
کارشناس فرهنگی، استاد حوزه

ابراز محبت والدین به فرزندان، یکی از عوامل مهم در رشد سالم فرزندان است. ابراز محبت، یک پیوند عاطفی قوی بین والدین و فرزندان ایجاد می‌کند که حس امنیت و آرامش را به کودک القا می‌کند. کودکانی که به‌طور مداوم از پدر و مادر محبت دریافت می‌کنند، اعتماد به نفس بیشتری دارند و راحت‌تر با چالش‌های زندگی روبه‌رو می‌شوند. ابراز محبت، به تقویت عزت نفس فرزندان کمک می‌کند تا ارزش خود را بشناسند و به توانایی‌هایشان ایمان داشته باشند. فرزندان که در محیطی پراز محبت‌بزرگ می‌شوند، مهارت‌های اجتماعی بهتری دارند و راحت‌تر با دیگران ارتباط برقرار می‌کنند. کودکانی که احساس امنیت و حمایت و محبت بیشتری از والدین خود دریافت می‌کنند، تمرکز و انگیزه بیشتری برای یادگیری و پیشرفت تحصیلی دارند.

محبت والدین به فرزندان در اسلام

دین اسلام به‌عنوان یک دین کامل و جامع، به تمام ابعاد زندگی انسان ازجمله روابط خانوادگی و به‌ویژه رابطه محبت‌آمیز والدین و فرزندان توجه ویژه‌ای کرده است. در آموزه‌های اسلامی، محبت و مهربانی والدین به فرزندان، بسیار مورد تأکید قرار گرفته و یکی از عوامل مهم رشد و تعالی کودکان، شناخته شده است. از منظر آموزه‌های اسلامی، محبت اساس تربیت و پایه‌ای‌ترین و مؤثرترین ابزار برای تربیت صحیح و صالح فرزندان است، بنابراین به فرزندان خود مناسک و مفاهیم دینی را با رفتار و کلام محبت‌آمیز به‌صورت ساده و جذاب آموزش دهیم. با ایجاد محیطی پر از محبت و آرامش در خانه، می‌توانیم فرزندان سالم، مؤمن و متدین، موفق و خوشبخت تربیت کنیم.

حَدِثِی درباره محبت به فرزندان

پیامبر اکرم ^(ص) به‌وضوح در حدیثی می‌فرماید که محبت به کودکان و مهربانی با آن‌ها چه اندازه اهمیت دارد؛ «أَجْوَأُ الصَّبِّیَّانِ وَأَرْحَمُهُمُ وَإِذَا عَذَّبْتُمُوهُمُ شَيْئًا فَقُولُوا لَهُمْ لَا يَذْرُؤُنَ إِلَّا أَنْتُمْ تَرْزُقُونَهُمْ»؛ «کودکان را دوست‌دارید و به آن‌ها مهربانی کنید و هرگاه به آن‌ها وعده‌ای دادید، به آن وفا کنید؛ زیرا آن‌ها جز این نمی‌دانند که شما روزی بدهنده آن‌ها هستید». در این حدیث بر چند نکته مهم تأکید شده است: کودکان نعمت‌های الهی هستند و والدین باید آن‌ها را دوست داشته باشند و به آن‌ها محبت کنند. کودکان به‌دلیل سن کم و نا آگاهی، به توجه و مراقبت بیشتری نیاز دارند، بنابراین والدین باید به آن‌ها رحم و از آن‌ها مراقبت کنند. وقتی به کودکی وعده‌ای داده می‌شود، باید به آن عمل کرد؛ زیرا کودکان به وعده‌های والدین خود بسیار حساس هستند و وفا نکردن به وعده، اعتماد آن‌ها را خدشه‌دار می‌کند. کودکان تصور می‌کنند که والدین آن‌ها روزی بدهنده آن‌ها هستند و هرچه به آن‌ها می‌دهند، از جانب والدین است، بنابراین والدین باید با مهربانی و سخاوت با آن‌ها رفتار کنند.

شیوه بهترین مادر دنیا در محبت‌ورزی به فرزندان

حضرت فاطمه زهرا ^(ص)، الگویی بی‌نظیر از مادری مهربان و دلسوز هستند. ایشان با فرزندان‌شان، در نهایت محبت و عطوفت رفتار می‌کردند. این برخورد‌های محبت‌آمیز، نه تنها در کلام، بلکه در رفتار و کردار ایشان نیز نمایان بود. ایشان فرزندان‌شان را با القاب زیبایی چون «نور چشمم»، «میوه دلم»، «جانم»، «پسرکم» و «دخترکم» خطاب می‌کردند. فرزندان‌شان را بسیار در آغوش می‌کشیدند و نوازش می‌کردند. ایشان با فرزندان‌شان بازی می‌کردند. برای آن‌ها داستان می‌گفتند و آن‌ها را با آموزه‌های دینی و اخلاقی آشنا می‌کردند. از این روی با الگوبری از شیوه «تربیت محبت‌محور» آن بانوی بزرگوار، می‌توانیم فرزندانمان را به بهترین نحو خدایپسندانه تربیت کنیم.

اهمیت عدالت در محبت والدین، از دیدگاه دین

یکی از اصول مهم در تربیت فرزندان از دیدگاه دین، عدالت در ابراز محبت است. دین آسمانی اسلام بر این نکته تأکید می‌کند که والدین باید در محبت و توجه به فرزندان خود، عدالت را رعایت کنند. این اصل، نه تنها به رشد سالم و روانی کودکان کمک می‌کند، بلکه به تقویت روابط خانوادگی و ایجاد حس عاطفی و برابری میان فرزندان نیز می‌انجامد. با عدالت در محبت‌ورزی به فرزندان، حس برابری و صمیمیت در میان آن‌ها تقویت می‌شود و از بروز حسادت و رقابت‌های ناسالم جلوگیری می‌شود. فرزندی که احساس کند مورد توجه و محبت والدین است، بهتر می‌تواند با چالش‌های زندگی روبه‌رو شود. عدالت در ابراز محبت، به رشد سالم عاطفی فرزندان کمک می‌کند و باعث می‌شود آن‌ها بتوانند روابط سالمی با دیگران برقرار کنند. تبعیض در ابراز محبت، می‌تواند باعث بروز مشکلات روانی مانند حسادت، خشم، افسردگی و کمبود اعتماد به نفس در کودکان شود. در مجموع، عدالت در ابراز محبت به فرزندان، یکی از اصول مهم تربیت اسلامی است. رعایت این اصل، به رشد و تعالی فرزندان کمک می‌کند و به تقویت بنیان خانواده می‌انجامد.

اعمال

معتكف شو

شرایط اعتكاف

شرایط صحت اعتكاف چیست؟

- معتكف، عاقل باشد.
- با قصد قربت باشد.
- اعتكاف حداقل سه روز متوالی باشد.
- از مسجد بدون عذر خارج نشود.
- در یکی از مساجد چهارگانه یا مسجد جامع شهر باشد.(مساجد چهار گانه عبارتند از: مسجدالحرام، مسجد نبوی (مدینه)، مسجد کوفه و مسجد بصره).
- اگر اعتكاف با حق شوهر منافات داشت، با اجازه او باشد.
- اگر اعتكاف باعث اذیت و آزار پدر و مادر شود، با اجازه آن دو باشد.

محرمات اعتكاف

پنج چیز بر معتكف حرام است:

- اول**؛ تمتع از همسر، خواه به هم بستری باشد یا لمس و بوسیدن بنا بر احتیاط.
- دوم**؛ هر گونه لذت جنسی، بنابر احتیاط، هر چند از طریق حلال باشد، مانند ملاعبه (معاشقه) با همسر.
- سوم**؛ بوسیدن عطریات و بوهای خوش؛ هر چند با قصد لذت نباشد.
- چهارم**؛ خرید و فروش، بلکه مطلق تجارت، در صورتی‌که ضرورتی در کار نباشد.
- پنجم**؛ جدال بر سر مسائل دینی یا دنیوی، به قصد غلبه کردن بر طرف مقابل و اظهار فضیلت.

در مورد چیزهایی که بر معتكف مکروه است، باید به‌طور کلی بگوییم پرداختن به امور دنیوی و مطالعات مربوط به آن، مکروه است.

مبطلات اعتكاف

چه کارهایی، اعتكاف را باطل می‌کند؟

آیات عظام امام خمینی ^(ره) خاتمه‌ای و فاضل لنکرانی؛ هر کاری که مبطل روزه است و نیز تماس و هم بستری (هر چند در شب باشد)، اعتكاف را باطل می‌کند و بنابر احتیاط واجب، انجام دادن سایر محرمات اعتكاف نیز مبطل اعتكاف است.

آیات عظام سیستانی، مکارم شیرازی، نوری و وحید؛ انجام دادن محرمات اعتكاف و هر کاری که مبطل روزه است، اعتكاف را باطل می‌کند.

شکر

شماره ۱۴۴۳ دی ۱۴۴۳
شماره ۴۴۷۷

۱۴

گزارش

همه آنچه درباره آداب و مناسک اعتكاف باید بدانیم

مسیر رسیدن به آرامش در دنیای امروز

حمیده ذاکری | اگر به شما بگویند وسیله یا راهکاری اختراع شده است که با کمک آن می‌توانید هر نعمت خوبی را که دارید، چند برابر کنید و چیزهای بدی را که نمی‌خواهید، چنان محو می‌کنند که انگار اصلا وجود نداشته‌اند، چقدر خوشحال می‌شوید؟ در روایات آمده است رجب ماهی است که خداوند در آن، اعمال نیک را چند برابر و گناهان را محو می‌کند. برای این فرصت خوب، آنچه خیلی جواب می‌دهد، داشتن یک برنامه ریزی مناسب است. برای انجام دادن کارهای خوب و همین‌طور عبادت‌های مخصوص این ماه و آمادگی برای ترک کارهایی که می‌دانیم خوب نیستند اما گاهی از دستمان درمی‌روند، اعتكاف هم مثل همه عبادت‌ها باید با یک نیت خوب و خالص شروع شود، نیتی که اول و آخرش خداست، به جز واجبات و مستحباتی که برای اعتكاف، این گوشه نشینی خدایی، شنیده ایم و خوانده ایم، آداب و مناسکی هم مطرح است که اگر رعایتشان کنیم، اعتكافمان زیباتر می‌شود و نتیجه روحانی و معنوی بهتری نیز خواهد داشت.

وقت را غنیمت بدان!

کسی که قرار است چند روز از زندگی‌اش را در یک جای مقدس مثل خانه خدا بگذراند، خوب است که به فکر گذراندن وقتش به شیوه مناسب در این مکان مقدس هم باشد. بد نیست برای این روزها یک زمان بندی تعیین کنیم. شاید فکر کنید که خب معلوم است دیگر، همه زمانی که در مسجد و برای اعتكاف گذاشته ایم، صرف عبادت و نماز و دعا می‌کنیم ولی این عبادت هم می‌تواند شکل‌های مختلفی داشته باشد؛ مثلاً شما تصمیم می‌گیرید چند ساعتی از هر کدام از سه روز اعتكافتان را به فکر کردن در مورد نحوه زندگی‌تان یا نحوه برخورد‌ها و رفتارهایتان یا نحوه حرف زدن و گفتارنات، بگذرانید تا مطمئن شوید که نتیجه و اجر و پاداشش، کمتر از عبادت کردن نیست. حالا که قرار است سه روز از بهترین و پاک‌ترین ساعت‌ها و لحظه‌هایتان را در مسجد بگذرانید، برای رفتارهای دینی‌تان هم وقتی را بگنجانید.

پاکی و طهارت

همان‌طور که برای خواندن نماز توصیه شده است که بهترین لباسمان را بپوشیم و تمیز و مرتب باشیم و از زینت‌ها در حال این عمل عبادی استفاده کنیم، برای حضور در مسجد به عنوان خانه خدا، هم بهتر است به منظور اهمیت دادن به این مکان، به همین شیوه عمل شود. معنای این کار، اسراف و تجمل‌گرایی نیست و فقط به منزله توجه به خانه خدا و حضور در محضر الهی است و با توجه به اینکه مهمانی مربوط به خداوند است، برای جلب رضایت الهی خوب است که این پاکیزگی و آراستگی مورد توجه قرار بگیرد. حتی در سوره اعراف هم آیه‌ای است که در آن گفته شده است: «ای فرزندان آدم! زینت‌های خود را نزد هر مسجد (به‌کار) بگیرید». وقتی قرار است بنده‌ای برای خدایش کاری را انجام دهد، بهتر است با بهترین حالت به‌سرآ این عبادت برود و یکی از راهکارهای این بهترین بودن، این است که با بهترین لباس و زینت این اتفاق رقم بخورد.

مزاحم نشویم!

قرار است کسی که معتكف می‌شود، وقتش را به عبادت و ذکر خدا و خواندن قرآن و نماز بگذراند، قرار است از دنیا و چیزهایی که او را سرگرم خودش کرده است، جدا شود و به معنویات و خدایش نزدیک‌تر بشود ولی حتی یادگرفتن علم و دانش هم، در دسته بندی عبادت ها قرار می‌گیرد، پس می‌شود بدون اینکه برای دیگران مزاحمت ایجاد کنیم، به یادگیری یک موضوع جدید هم بپردازیم. پیامبر اکرم ^(ص) در جایی به ابودر فرمودند: «ای ابودر! هر نشستی در مسجد بیهوده است؛ مگر برای سه کار؛ نماز خواندن، یاد خدا و بحث و سؤال درباره علم». این یادگیری ممکن است در حوزه‌هایی باشد که در زندگی آینده‌مان بسیار مؤثر باشد، ولی یادتان نرود که این یادگیری هم نباید باعث مزاحمت دیگران شود و قرار نیست با ماجداله همراه باشد. بهتر است کسی که به سراغش می‌رویم و چیزی را در حین اعتكاف از او یاد می‌گیریم، فرد عالمی باشد که به بهترین شکل ما را راهنمایی کند. حالا اگر این یادگیری، تحصیل در علوم دینی و اصول و فروع دین هم باشد، خیلی بهتر و مؤثرتر خواهد بود.

روشنا

امام هادی ^(ع)؛ الْحِكْمَةُ لَا تَنْجُحُ فِي الظُّلُمَاتِ
(بحار الانوار ج ۷۵، ص ۳۷۰)

روشنا

امام هادی ^(ع)؛
حکمت، اثری بردل‌های فاسد نمی‌گذارد.

دست خدا بالای دست‌هاست

حقش بود.

اما خدا می‌خواست که بیدارشان کند...

یوسف ^(ع) برای نگه داشتن بنیامین و دیدن روی پدر و عبرت گرفتن برادرانش، برنامه‌ای طراحی کرد؛
وسيله‌ای ارزشمند را در بار بنیامین گذاشت و هنگام حرکت، آن‌ها [مأموران قصر یوسف] اعلام کردند که شما دزد هستید،
فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَا فِي رِجْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَتْهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ (یوسف، ۷۰).

برادران یوسف از این‌گونه خطاب قرار دادن و تهمت، تعجب کردند

و پرسیدند چه چیزی گم شده است؟

قالوا وأقبلوا عليهم ماذا تفقدون (یوسف، ۷۱)

گفتند: جام شاه گم شده است و مزدگانی گذاشتند که هر که آن را پیدا کند، یک بار شتر

هدیه خواهد گرفت؛

قالوا نفقد صواع الملك ولئن جاء به جملٌ بعير

وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ (یوسف، ۷۲).

برادران، دست و پایشان را گم کرده بودند، قسم می‌خوردند که برای دزدی نیامده‌ایم؛

قالوا لآ نقذ لعلمتُمْ مَا جِئْنَا لِنَفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ (یوسف، ۷۳).

مأموران قصر گفتند اگر دروغ گفته بودید، چه مجازاتی برای شما در نظر بگیریم؟

احکام

احکام تیمم

سوال: نحوه انجام تیمم بدل از غسل و وضو را بیان کنید. تیمم بر چه چیزهایی صحیح است؟

در تیمم ۴ چیز واجب است:

الف. نیت

ب. زدن کف دو دست با هم بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.

ج. کشیدن کف هر دو دست به تمام پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر می‌رویود تا ابروها و بالای بینی و بنا بر احتیاط واجب، دست‌ها باید روی ابروها نیز کشیده شود.

د. کشیدن کف دست چپ بر تمام پشت دست راست، و سپس کشیدن کف دست راست بر تمام پشت دست چپ.

مکان مناسب برای اعتكاف

هرگز نمی‌توانیم بگوییم که همه مکان‌ها یک جور هستند و خاصیت یکسانی دارند. می‌دانیم همان‌طور که زمان‌ها مقدس‌اند، مکان‌ها نیز مقدس هستند و دارای ارزش، شاید این ارزش محصول صاحب آن مکان باشد، به‌رحال مکانی که قداست و معنویتش را از صاحبش گرفته باشد، حالا دیگر صاحب روح و روان است.

مسجد را به‌عنوان خانه خدایم شناسیم و کسی که قصد حضور و اقامت چندروزه در آن را دارد، باید حواش به بازگاه الهی باشد. حالا دیگر صاحب خانه خداست و فرد معتكف باید بداند حالا که افتخار حضور در چنین مکانی را پیدا کرده است، باید حرمت صاحب خانه را نگه دارد و این شکوه و جلال مکان را از یاد نبرد. معتكف واقعی کسی است که با حضورش در خانه خدا به دنبال کسب رضایت الهی باشد و بخواهد که به نزدیکی و قرب الهی دست پیدا کند.

با همه این تفصیل، بر معتكفان لازم است در طول ایام اعتكاف، رعایت نظافت و پاکیزگی مسجد را بکنند و احترام و قداست و حرمت آن را زیر سؤال نبرند و رعایت کنند و حتی این توصیه جدی را به بقیه معتكفان هم بکنند. کسی که خودش را مقیم محضر یار می‌بیند، برای لحظه لحظه حضورش و برای تمام کارهایی، برنامه‌ای دارا نت بتواند به رضایت محبوبش دست پیدا کند.

گزارش

قصه قرآنی
حضرت یوسف (ع)

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (یوسف، ۷۴).

پسران یعقوب ^(ع) گفتند هر که درباره‌ش جام پادشاه پیدا شد، باید مجازات شود؛

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (یوسف، ۷۵).

جام‌آزار بنیامین پیدا شد؛ یوسف نمی‌توانست بنیامین را بی دلیل پیش خودش نگه‌دارد، پس خدا خواست که ماجرا این‌طور پیش برود؛

فَبَدَأَ بِأُحِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرِجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كَذَبْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ... نَزَعَ دَرَجَاتٍ مِّنْ نِّشَاءَ وَفُوقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ (یوسف، ۷۶).

«اگر خدا بخواهد، درجات کسانی را که بخواهیم، بالا می‌بریم و فوق هر صاحب‌دانشی، دانشوری است.»